

ประเทศไทย: ศาลอุทธรณ์ควรพิพากษายืนในคดีหมิ่นประมาททางอาญาต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าว ศาลอุทธรณ์จะมีคำพิพากษาในคดีที่เป็นการละเมิดสิทธิต่อผู้สื่อข่าวในวันพรุ่งนี้

(กรุงเทพฯ, 19 มีนาคม 2561) ศาลอุทธรณ์ของไทยควรพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นในวันพรุ่งนี้ โดยควรยกฟ้องคดีหมิ่นประมาททางอาญาต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวไทยสี่คน ฟอรั่ตีฟายไรต์กล่าวในวันนี้

บริษัท ทุ่งคำ จำกัด ซึ่งประกอบกิจการเหมืองทองคำ ได้ฟ้องคดีต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวสี่คนเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 เป็นการตอบโต้รายงานข่าวซึ่งมีกล่าวหาว่า การทำเหมืองแบบเปิดของบริษัทส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเลย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ในเดือนพฤศจิกายน 2559 ศาลอาญาที่กรุงเทพฯ มีคำสั่งให้ยกคำร้องของโจทก์ ส่งผลให้ทางบริษัทอุทธรณ์คำตัดสิน และมีกำหนดรับฟังคำพิพากษาพรุ่งนี้ โดยศาลอุทธรณ์จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคำตัดสินของศาลชั้นต้น

“คดีนี้เป็นการดูหมิ่นเสรีภาพของสื่อในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารฟอรั่ตีฟายไรต์กล่าว “การยกคำร้องคดีนี้จะเป็นการส่งสัญญาณต่อหน่วยงานเอกชนที่มีอิทธิพลที่พยายามคุกคามเสรีภาพซึ่งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไทย”

เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2558 บริษัท ทุ่งคำ จำกัด ฟ้องคดีต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวในขณะนั้น รวมทั้งนางสาววิรดา แซ่ลิ้ม นายสมชัย สุวรรณบรรณ นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ และนายโยธิน สิทธิบัณฑิตกุล โดยกล่าวหาว่าเป็นการละเมิดมาตรา 326 และ 328 ของประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา 14 และ 16 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และกฎหมายอื่น ๆ

การฟ้องคดีนี้เป็นผลมาจากคลิปข่าวของนักข่าวพลเมือง ซึ่งจัดทำขึ้นระหว่างการเข้าค่ายเยาวชน ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในคลิปดังกล่าว เด็กนักเรียนหญิงอายุ 15 ปีจากหมู่บ้านใกล้เคียงกับเหมืองของบริษัท ทุ่งคำ จำกัด กล่าวหาว่าหมู่บ้านในบริเวณนั้น “ได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากอุตสาหกรรมเหมืองทองคำ” บริษัท ทุ่งคำ จำกัด ได้ฟ้องคดีต่อเด็กนักเรียนหญิง รวมทั้งสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวของสถานีเนื่องจากรายงานข่าวชิ้นนี้

ในการฟ้องคดีต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวของสถานี ทางบริษัทได้เรียกค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน 50 ล้านบาท เนื่องจากการเสียชื่อเสียงของตน และให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบการของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสเป็นเวลาห้าปี ซึ่งหากถูกตัดสินลงโทษเช่นนั้น จำเลยยังอาจได้รับโทษจำคุกห้าปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท

เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2559 ศาลอาญาที่กรุงเทพฯ ยกคำร้องของโจทก์ต่อสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวของสถานี โดยเห็นว่าคดีไม่มีมูล เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสและผู้สื่อข่าวของสถานีปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผยอาชีพ และใช้ข้อมูลจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งผลการสำรวจของหน่วยงานของรัฐและของชาวบ้านในท้องถิ่น ศาลยังได้อ้างตามมาตรา 329(3) ของประมวลกฎหมายอาญาว่า การให้ความเห็นหรือการพูดที่กระทำโดยสุจริตและการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเปิดเผย ย่อมไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ศาลมีข้อสังเกตว่า ประเด็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยเฉพาะในแง่ของผลกระทบต่อชีวิตและการดำรงชีพของชุมชน

“คดีซึ่งยังเกิดขึ้นนี้คุกคามสื่อมวลชนและทำให้สื่อกลัว” วิรดา แซ่ลิ้ม อดีตผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสบอกกับฟอรั่ตีฟายไรต์ “เป็นการเตือนให้เราต้องระวังคำพูดมากขึ้น ไม่ให้โดนฟ้องในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนทั้งที่มีนคือหัวใจสำคัญของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนมีบทบาทและจุดยืนในการเป็นพื้นที่ให้กับคนในสังคม”

บริษัท ทุ่งคำ จำกัด ได้ฟ้องคดีอาญาและแพ่งอย่างน้อย 19 คดีต่อชาวบ้าน 33 คน รวมทั้งสมาชิกของกลุ่มคนรักหมู่บ้านเกิด ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านจากหกหมู่บ้านรอบบริเวณเหมือง และมีความตั้งใจปกป้องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้ปลอดภัยจากผลกระทบด้านลบจากเหมืองทองคำ ในช่วงแปดปีที่ผ่านมาทางบริษัทได้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายรวมกันทั้งหมด 320 ล้านบาทจากชาวบ้านในจังหวัดเลย นอกจากนั้น ในปี 2560 หน่วยงานในท้องถิ่นยังฟ้องคดีอาญาคืออย่างน้อยสามคดีต่อสมาชิก 13 คนของกลุ่มคนรักหมู่บ้านเกิด รวมทั้งข้อหาละเมิดกฎหมายชุมนุมสาธารณะ เนื่องจากการประท้วงของกลุ่ม ในปัจจุบัน ยังคงมีชาวบ้านจังหวัดเลยอย่างน้อย 14 คนที่ถูกฟ้องคดีอาญาสี่คดี และยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินคดี

ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2560 ทางกรรไทยและภาคธุรกิจ แสดง**พันธกิจ**ที่จะดำเนินการตามหลักการชั้นนำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (U.N. Guiding Principles on Business and Human Rights) โดยในบรรดาพันธกรณีข้อต่าง ๆ หลักการชั้นนำกำหนดให้รัฐควร “คุ้มครองไม่ให้เกิดการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนในเขตแดนและ/หรือเขตอำนาจศาลของบุคคลที่สาม รวมทั้งในหน่วยงานธุรกิจ” และประกันว่า “จะไม่มีการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ที่ชอบธรรมด้วยความสงบของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

คณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยประเด็นสิทธิมนุษยชนและบรรษัทข้ามชาติ และหน่วยงานธุรกิจอื่น ๆ (คณะทำงาน) ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญอิสระที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่จากองค์การสหประชาชาติ จะเดินทางมาเยือนประเทศไทยเป็นครั้งแรกระหว่างเดือนมีนาคมและเมษายน 2561 เพื่อประเมินการดำเนินงานของประเทศไทยตามหลักการชั้นนำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน และจะจัดทำข้อเสนอแนะ โดยจะมีการนำเสนอข้อสรุปของคณะทำงานในที่ประชุมของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนต่อไป

เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีของตน ทางกรรไทยควรลดการเอาผิดทางอาญากับการหมิ่นประมาท ถอนฟ้องคดีอาญาต่อผู้ที่ใช้สิทธิที่มีเสรีภาพในการแสดงออกโดยสุจริต และให้ดำเนินการในเชิงรุกเพื่อป้องกันไม่ให้หน่วยงานภาคธุรกิจใช้กฎหมายอย่างมิชอบและปฏิบัติมิชอบตอบุคคล พอร์ตไฟรายใดก็ตาม

“การฟ้องคดีนี้และคดีอื่น ๆ ได้ถูกใช้เพื่อข่มขู่และคุกคามผู้สื่อข่าวและนักปกป้องสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่ยอมปิดปากเงียบ” เอมี สมิธกล่าว “ประเทศไทยมีโอกาสสร้างตัวอย่างในเชิงบวกที่เข้มแข็งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในแง่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และควรทำเช่นนั้น”